Gregor, Jan

Verbonominální spojení MÍT + abstraktum a jejich ekvivalenty v ruštině : (z hlediska lingvodidaktického)

Opera Slavica. 2006, vol. 16, iss. 4, pp. 11-26

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): https://hdl.handle.net/11222.digilib/116714
Access Date: 16. 02. 2024
Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

MUNI ARTS Masarykova univerzita Filozofická fakulta

Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University
digilib.phil.muni.cz

VERBONOMINÁLNÍ SPOJENÍ MÍT + ABSTRAKTUM A JEJICH EKVIVALENTY V RUŠTINĚ

(z hlediska lingvodidaktického)

Jan Gregor (Olomouc)

Verbonominální spojení (VNS) typu ***mít*** *význam* – ***иметь*** *значение*, ***взйт*** *v úvahu* – ***принять*** *во внимание* jsou ustálené opisné obraty. Sestávají z formálního slovesa (FS) a bezpředložkového či předložkového abstraktního substantiva. Substantivum je sémantickým těžištěm konstrukce. Jejím strukturním centrem je významově oslabené sloveso.

Procentuální frekvence výskytu slovesa *mít* v Č-VNS je v porovnání s jeho etymologickým ekvivalentem *иметь* v R-VNS obrovská, přibližně šestinásobně vyšší. To vyplynulo z materiálu excerpovaného z publicistického stylu (1300 Č- a 1700 R-VNS). Č-VNS s *mít* se vyskytla téměř 400 x (cca 30 % ze všech Č-VNS)[1], zatímco R-VNS s *иметь* cca 80 x (necelých 5 %)[2]. Jaké slovesné ekvivalenty se tedy v R-VNS spolupodílejí na vyjadřování rozmanitých významových odstínů Č-VNS, jejichž součástí je FS *mít* ?[3]

Pro svou komparativní povahu (Č – R) nás inspirovaly fragmentární poznámky k některým protějškům slovesa *mít* v R-VNS zvl. v obsáhlém článku M. Kubíka (Кубик 1974), v Příruční mluvnici ruštiny II (PMR II) (Bauer

---

[1] Zbylých 70 % Č-VNS v našem materiálu je tvořeno cca 130 dalšími FS (vidová dvojice = 1 FS).

[2] Ve slovníku R-VNS od V. M. Deribase (Дерибас 1983) činí podíl slovesa *иметь* pouhá 2 % (104/5600). Přesně naopak je tomu v češtině. Srov. hutné komentáře E. Herrmannové-Dreselové (Herrmann-Dresel 1987: 195, 227): *„Am auffälligsten ist die Häufigkeit von č. mít, das im Tschechischen mit großem Abstand auf Platz Eins steht (im Gegensatz zur relativ geringeren Häufigkeit von r. иметь).“* či F. Čermáka (1974: 297). Podobná je situace např. v angličtině (Biber et al. 1999: 429) a ve slovenštině (Ondrejovič 1988: 345). V polštině je četnost výskytu slovesa *mieć* alespoň ve srovnání s češtinou výrazně menší (J. Mietła 1998: 94; srov. též Anusiewicz 1978: 76). Poznámka V. Vlkové (1978: 109) pak odhaluje jednu z příčin širokého rozšíření českého slovesa *mít*: *„Slovesa s neurčitým a současně širokým věcným významem – být a mít – jsou mnohem frekventovanější než slovesa s významem plnějším a specializovanějším.“* K tomu viz rovněž postřehy F. Čermáka (Filipec – Čermák 1985: 180) či M. Přikrylové (1990: 340).

[3] Takový přístup je v souladu se slovy Ž. Hrbáčkové o důležité roli slovesných komponentů ve VNS a o odpovídajícím významu rozdílů mezi Č a R při výběru určitého FS ve výuce (Грбачкова 1982: 142).

– Mrázek – Žaža 1979: 214–215) a Ruské mluvnici pro střední školy (RMPSŠ) (Čára et al. 1996: 129–130).

K výkladu posesivnosti i ke konkrétním funkcím slovesa *habere* v Č a R, často ze srovnávacího hlediska, existuje početná literatura s některými podněty i k danému dílčímu tématu. Srov. např. práce P. Adamce, J. Anderše, Ľ. Ďuroviče, E. Herrmannové-Dreselové (Herrmann-Dresel), A. V. Isačenka, J. Kořenského, H. Křížkové, M. Kubíka, E. Macháčkové, R. Mrázka, P. Piťhy, M. Přikrylové, V. Skaličky, M. Zatovkaňuka, R. Zimka, S. Žaži aj. Lexikální srovnání FS v Č- a R-VNS nebylo však ani českými rusisty, ani ruskými bohemisty, pokud je nám známo, komplexně provedeno. V Č-VNS dominantní sloveso *mít* tak zůstalo téměř nedotčeno.

Zvláště z didaktického hlediska je nicméně praktický přínos této otázky zcela zřejmý. Studenti by na ni měli být upozorňováni[4]. Usnadní jim to osvojování a další užívání R-VNS.

M. Kubík v závažné komparativní studii komplexněji porovnal několik základních FS v mnoha Č- a R-VNS. R-Č plán však u něj z hlediska počtu stran převažuje v poměru 6 : 1. M. Kubík (Кубик 1974: 164) se nicméně vyjádřil výstižně: *„Учитывая часто встречающуюся интерференцию, в большинстве случаев мы приводим эквивалент, включающий семантически тождественные существительные, но семантически отличный глагол (ср.* ***mít*** *službu –* ***нести*** *службу,* ***mít*** *radost –* ***испытывать*** *радость и т. п.)"*. Tento výrok je osobitým mottem, přesně vystihujícím téma a náplň našeho článku.

V naší rusistické literatuře upozornil na danou problematiku v pol. 20. století poprvé A. V. Isačenko. Již prof. Isačenko tak řešil otázku, *„ako sa v ruštine prekladajú vety, v ktorých slovenské sloveso mať vystupuje ako plnovýznamové sloveso, ide teda o preklady slovesa mať niekoho alebo niečo"* (1948–1949: 28). O vymezení pojmu posesivnosti (vlastnění) se pokusil např. R. Zimek (1960: 132). Jde podle něj o *„logicko-sémantickou kategorii*[5]*, o jednu ze stěžejních kategorií lidského myšlení, o jednu ze základních sdělovacích potřeb, kterou plní jazyk jako dorozumívací prostředek"*. Slovesa typu *být* a *mít* jsou v našich jazycích nejvýraznějšími slovesnými jazykovými prostředky k vyjádření kategorie posesivnosti. J. Anderš (2003: 21) však podotýká, že *„v jednotlivých slovanských jazycích jsou tyto predikátory zastoupeny různě"*.[6]

---

[4] Srov. správný lingvodidaktický pohled Ž. Hrbáčkové (Грбачкова 1982: 141) na osvojování VNS: *„Учащимся нужно представлять АС в сопоставительном русско-чешском и чешско-русском планах."*

[5] Srov. i další Zimkovy názory (1960: 132, 154 aj.) či charakteristiky J. V. Bečky (1982: 342) a M. Přikrylové (1998: 68).

[6] Srov. také hutné poznámky R. Mrázka (1973: 175), M. Přikrylové (1990: 337) či E. Herrmannové-Dreselové (Herrmann-Dresel 1987: 226–227).

V Č, ve VNS i jinde, naprosto převládá druhé nejfrekventovanější české sloveso *mít* (právě po *být*), jež je na 12. pozici mezi všemi českými slovy (FSČ 2004: 132, 375). Jeho nejvlastnější oblastí[7] je význam dispoziční (vedle významu sponového a zástupného) (Adamec 1960: 207).

Pro R je typická posesivní konstrukce „y + S_g + *быть*"[8]. Naopak věty s predikátorem *иметь* jsou na periferii ruského syntaktického systému[9]. Podle J. Anderše (ibid.: 21–22) a R. Zimka (1960: 139) je to proto, že věty s *иметь* nebyly dostatečně vyvinuty v lidové R (ač i tam bylo psl. *jьměti*). Proto má *иметь* (na rozdíl od *mít* v Č) v dnešní R značně omezenou sféru užívání a funguje převážně stále jako komponent knižního stylu (***иметь** место*, ***иметь** в своем распоряжении* apod.). Podle R. Zimka (1960: 139) byla některá VNS s *иметь* navíc kalkována z francouzštiny[10], srov. ***иметь** значение, право* aj.

P. Adamec (1960: 205) pak jistě oprávněně konstatuje, že *„ruština jak známo nemá zvláštního, obecně užívaného slovesa pro význam českého míti (nebereme-li ovšem v úvahu v užívání silně omezené sloveso иметь)"*. Dodává-li však, že *„tuto funkci plní slovesem быть + složkou k vyjádření posesivnosti ..."*, jde jen o polovinu[11] pravdy. Opomíjí se tak totiž existence a fungování širokého souboru jiných ekvivalentů českého *mít* (viz dále). Ty jsou navíc v knižních stylech ve spojení s abstrakty patrně nejvýznamnějšími vyjadřovacími prostředky jistých, již odvozených, typů základního posesivního významu.

V PMR II (214–215) se správně připomíná, že význam slovesa *mít* mají v ustálených spojeních rovněž některá jiná slovesa: ***обладать** способностью ...*, ***оказывать** влияние* (*// **иметь** влияние //* влиять), ***носить*** (*// **иметь***) *характер* чего-нибудь, ***пользоваться** успехом* (*// **иметь** успех*). Podobně srov. i v RMPSŠ (129).

Tyto poznámky naznačují užití různých protějšků českého *mít* v R. Jedná se však vždy jen o nevelký výsek z širšího spektra možných ekvivalentů pro celou škálu posesivních odstínů, nikoli o adekvátně komplexní postižení mnohotvárného jevu.

Českému *mám* tedy v původním doslovném a někdy i odvozeném významu vlastnění odpovídá v R ve většině případů vazba *у меня (есть)* + *nom.* Formální vyjádření významových odstínů ruského *иметь* se také v jeho omezené sféře uží-

[7] Pro ruštinu dodává A. V. Isačenko (1948–1949: 28), že *„ruština sa vyhýba použitiu slovesa иметь v jeho najzákladnejšom význame: ‚byť majiteľom niečoho', ‚vlastniť niečo' "*.

[8] Ľ. Ďurovič (1991: 22) říká spolu s A. V. Isačenkem, že *„ruština je typický „to be" language"*.

[9] To dokládá i stručná poznámka R. Zimka (Зимек 1996: 6).

[10] Viz rovněž Ľ. Ďurovič (1991: 22) a J. Priesolová (1999–2000: 150–151).

[11] Srov. obdobné, avšak již adekvátnější vyjádření tamtéž na s. 210: *„Ve většině případů odpovídá českému míti vazba у меня (есть)."*

vání (zejména knižní jazyk, a tedy i ve VNS) často neshoduje se svými výchozími českými protějšky, mezi nimiž dominuje *mít*, teprve druhotně doplněné některými jinými FS. V R-VNS je tedy třeba vyhýbat se nadměrnému užívání *иметь*[12], pojícího se s omezeným okruhem substantiv. Někdy lze spojení ***иметь*** + *abstraktum* užít paralelně vedle VNS s jiným FS, jindy vůbec. Opodstatněnost tohoto tvrzení se prokáže na níže uvedených příkladech.

Nesprávné užívání R-VNS je důsledkem mezijazykového negativního transferu, záporného přenosu (z mateřského jazyka), neboli interference. Ta je podle R. Choděry (Choděra et al. 2001: 35, 37) konstantním faktorem osvojování i užívání cizího jazyka a její poznání je významné především z hlediska prevence deformací[13].

Spíše ku prospěchu věci působí u českých studentů při užívání daných víceslovných struktur v R (zvl. v příslušných stylech) automatický pozitivní přenos[14] rozčleněnosti spojení[15]. Navíc R k analytičnosti vyjadřování inklinuje, dané opisné obraty jsou v ní hojnější. Někdy lze užít i jiných ekvivalentů, vč. jednoslovných.

Jako výsledek detailnější a úplnější analýzy následuje komparativní a přehledné zobrazení fungování možných ruských ekvivalentů českého *mít* v přirozených kontextech jako součástí VNS z publicistického stylu. Slovesu *mít* (a jeho lexikálním modifikacím[16]) tak za určitých okolností odpovídá tato 31 členná skupina[17] více či méně posesivních[18] ekvivalentních či jiných neekvivalentních sloves (s doplněným vybraným abstraktem), nebo jiné vyjádření (bez VNS):

---

[12] Tzn. nejen u případů typu *mám dobrou náladu – у меня хорошее настроение* (Adamec 1960: 210 aj.).

[13] O. Man (Ман 1976: 147) výstižně říká: *„Самым надежным путем борьбы с интерференцией является разработка серии упражнений, раскрывающих парадигматические и синтагматические связи. Синтагматические связи будут выявляться в сочетаемости слов."*

[14] U negativního mezijazykového transferu poukazuje na možné automatické přenášení slovních spojení a syntaktických modelů (bez VNS) z Č do polštiny např. K. Pösingerová (2001: 83). J. Zimová (Zatovkaňuk et al. 1979: 112–115) pojednává o interferenci i u některých VNS, např. *mít radost – *иметь радость – радоваться* aj.

[15] K tomu jistě přispívá převážně shodné syntaktické uspořádání věty v Č i R a převaha ekvivalentních modelů N^1n [Subj] + Vf [Praed] + N^2a [Obj] (+ ...) s akuzativní vnitřní valencí FS ve VNS (viz např. Кубик 1977). R. Zimek (1999: 22) podotýká, že *mít* je pseudotranzitivní, nedá se pasivizovat.

[16] Mezi tyto modifikace [VIZ TÉŽ → POZN. Č. 28] počítáme i tvar *mívat*, který se vyskytl pouze třikrát (***mívat efekt, názory, vliv***). Uvedená substantiva jsou započítána pod *mít*.

[17] Ž. Hrbáčková (Грбачкова 1982: 142–143) k tomu obecně poznamenává, že *„одному глагольному компоненту АС в русском языке часто отвечает несколько глаголов*

быть (в *распоряжении* = ***mít*** k *dispozici*), ***вести/(повести)*** (*работы* = ***mít*** *práci*), ***встречать/встретить*** (*отклик*), ***выдвигать/выдвинуть*** (*условие*), ***выражать/выразить*** (*сомнение*), ***высказывать/высказать*** (*пожелание*), ***давать/дать*** (*эффекты*), ***делать/сделать*** (*паузу*), ***держать*** (на *контроле*), ***добиваться/добиться*** (*успехов*), ***задавать/задать*** (*вопросы*), ***занимать/занять*** (*позиции*), ***играть/сыграть*** (*роль*), ***иметь*** (*значение*), ***испытывать/испытать*** (*проблемы*), ***находить/найти*** (*поддержку*), ***находиться*** (в *положении*), ***нести/(понести)*** (*службу*), ***носить*** (*характер*), ***обладать*** (*опытом*), ***оказывать/оказать*** (*влияние*), ***оставлять/оставить*** (за собой *право*), ***подвергать/подвергнуть*** (*сомнению*), ***получать/получить*** (*поддержку*), ***пользоваться/(воспользоваться)*** (*доверием*), ***предъявлять/предъявить*** (*претензии*), ***проводить/провести*** (*встречу*), ***производить/произвести*** (*эффект*), ***проходить/пройти*** (*службу*), ***проявлять/проявить*** (*заинтересованность*), ***ставить/поставить*** (под *сомнение*).

Jak je vidět, pole možných protějšků je velmi různorodé. Zdá se, že jejich konkrétní užití a význam celého spojení závisí na jejich syntakticko-sémantické spojitelnosti se substantivem, zvl. na jeho příslušnosti k jisté sémantické skupině[19]. Srov. vybrané česko-ruské paralely:

ДЕЛАТЬ/СДЕЛАТЬ

Č: VEDENÍ MŮŽE JEDNODUŠE **MÍT** *PAUZU*.

R: У НАЧАЛЬСТВА ЕСТЬ ВОЗМОЖНОСТЬ ПРОСТО **СДЕЛАТЬ** СЕБЕ *ПАУЗУ*. [1. 3. 2005, gazeta.ru]

FREKVENCE[20] UVEDENÉHO VNS: v Č: **1**, v R: **1**

VARIANTY[21]: ***mít*** *přestávku*, ***dát si/udělat si*** *pauzu/přestávku* – **0**

JINÁ MOŽNÁ SPOJENÍ[22]: ***mít*** *dotaz*, *návrh*, *úctu* – ***делать*** *запрос*, *предложение*, *уважение*

в чешском языке и наоборот, что связано с разной лексической сочетаемостью данных глагольных компонентов".

[18] Spolu s R. Zimkem (1960: 139) jsme toho názoru, že některá taková slovesa mají často zúžený význam a že tedy nejsou synonymy pro všechny odstíny slovesa *mít* ve významu posesivním.

[19] Srov. k tomu podrobnější poznámky u R. Zimka (1960: 141) a M. Přikrylové (1990: 342). R. Zimek (ibid.: 141–142) se nadto pokusil sémantické odstíny abstrakt, a to i u VNS, blíže specifikovat. Srov. též F. Čermák (1974: 297), Ľ. Kralčák (2005: 56–59, 98–102 aj.), K. Daniels (1963: 54–55) aj.

[20] Číslice se vztahují automaticky k číslu jednotnému, popř. množnému (mn. č.).

[21] Řazení VARIANT je jednotné a nevypovídá o vhodnosti užití určitého ekvivalentu (navíc k některým menším rozdílům významovým přistupují leckde i stylistické), jen o strukturní adekvátnosti konstrukcí vzhledem k obtížnosti osvojování a užívání struktur nekorespondujících a s ohledem na co největší přehlednost schémat.

ЗАДАВАТЬ/ЗАДАТЬ

Č: BYLA JSEM JEDNOU Z MÁLA TĚCH, KTEŘÍ MĚLI NA ČLENY VLÁDY *OTÁZKY*.

R: Я БЫЛА ОДНОЙ ИЗ НЕМНОГИХ, КТО ЗАДАВАЛ ЧЛЕНАМ ПРАВИТЕЛЬСТВА *ВОПРОСЫ*. [Изв., 15. 10. 1998, с. 4]

FREKVENCE UVEDENÉHO VNS: v Č: **0**, v R: **11** (vč. 5x mn. č.)

VARIANTY: ***dávat/klást/pokládat/vznášet/zadávat*** *otázky*, ***obracet se*** s *otázkami*, ptát se, tázat se – ***выдвигать/поднимать/ставить*** *вопросы*, ***обращаться*** с *вопросами*, спрашивать, быть/иметься у кого-либо вопросы

JINÁ MOŽNÁ SPOJENÍ: **0**

ИМЕТЬ

Č: POHLAVÍ, VĚK ANI VZDĚLÁNÍ NEMAJÍ ŽÁDNÝ *VÝZNAM*.

R: ПОЛ, ВОЗРАСТ, ОБРАЗОВАНИЕ НЕ ИМЕЮТ НИКАКОГО *ЗНАЧЕНИЯ*. [КП, 8. 8. 2002, с. 19]

FREKVENCE UVEDENÉHO VNS: v Č: 4, v R: 2

VARIANTY: ***hrát/vykonávat*** *roli/úlohu*, být významný – ***иметь/выполнять/играть/исполнять*** *роль*, значить, быть знаменательным/значимым, быть/иметься у чего-либо значение

JINÁ MOŽNÁ SPOJENÍ: ***mít*** na *mysli*, *právo* – ***иметь*** в *виду*, *право* a mn. j.

ИСПЫТЫВАТЬ/ИСПЫТАТЬ

Č: V USA MÁ POLOVINA OBYVATELSTVA *PROBLÉMY*[23] SE SPÁNKEM.

R: В США ПОЛОВИНА НАСЕЛЕНИЯ ИСПЫТЫВАЕТ *ПРОБЛЕМЫ* СО СНОМ. [РГ, 13. 8. 1999, с. 4]

FREKVENCE UVEDENÉHO VNS: v Č: **15** (vč. 13x mn. č.), v R: **2** (*проблемы*), **3** (*трудности*)

VARIANTY: ***mít*** *potíže/těžkosti*, ***pociťovat*** *potíže/problémy/těžkosti*, ***potýkat*** se s *potížemi/problémy/těžkostmi* – ***иметь/чувствовать*** *затруднения/проблемы/трудности*, ***испытывать*** *затруднения/трудности*, быть у кого-либо *затруднения/проблемы/трудности*

JINÁ MOŽNÁ SPOJENÍ: ***mít*** *obavu*, *strach* – ***испытывать*** *тревогу*, *страх*

---

[22] Stejně jako u VARIANT se také u JINÝCH MOŽNÝCH SPOJENÍ bude jen málokdy jednat o vyčerpávající výčet.

[23] Srov. charakteristiku fungování *nadmíru* frekventovaného VNS ***mít problém*** v dnešní češtině u V. Justa (2003: 89–91). Je jen příznačné, že toto slovní spojení Bečkův slovník ještě vůbec nefixuje (Bečka 1982: 369). Viz též výklad L. Kroupové (1968: 312).

НАХОДИТЬ/НАЙТИ

Č: VŠECHNY JEHO INICIATIVY **MĚLY A MAJÍ** *PODPORU.*

R: ВСЕ ЕГО ИНИЦИАТИВЫ **НАХОДИЛИ** И **НАХОДЯТ** *ПОДДЕРЖКУ.* [РГ, 13. 8. 1999, с. 6]

FREKVENCE UVEDENÉHO VNS: v Č: **1**, v R: **1**

VARIANTY: ***nacházet/nalézat*** *podporu*, ***těšit*** se *podpoře*, ***setkávat se*** s *podporou*, být podporován – ***иметь/встречать/получать*** *поддержку*, ***пользоваться*** *поддержкой*, поддерживаться

JINÁ MOŽNÁ SPOJENÍ: ***mít*** *odezvu/ohlas, odpověď, odraz* – ***найти*** *отзвук/отклик, ответ, отражение*

НАХОДИТЬСЯ

Č: BANKY **MAJÍ** DOSTATEČNĚ STABILNÍ *POSTAVENÍ.*

R: БАНКИ **НАХОДЯТСЯ** В ДОСТАТОЧНО УСТОЙЧИВОМ *ПОЛОЖЕНИИ.* [ФИ, 22. 1. 1998, с. 3]

FREKVENCE UVEDENÉHO VNS: v Č: **3**, v R: **1**

VARIANTY: ***mít*** *pozici*, ***zaujímat*** *postavení/pozici*, ***být/nacházet se/nalézat se/setrvávat*** v *postavení/pozici*, být jaký – ***занимать*** *положение/позицию*, ***быть/оставаться*** в *положении*, ***находиться*** на *положении*, быть каким, быть/иметься у чего-либо положение

JINÁ MOŽNÁ SPOJENÍ: ***mít*** *ochranu, přátelství* – ***находиться*** под *охраной*, в *дружбе*

НОСИТЬ

Č: PROBLÉM BOJE S TERORIZMEM **MÁ** NADÁLE GLOBÁLNÍ *CHARAKTER.*

R: ПРОБЛЕМА БОРЬБЫ С ТЕРРОРИЗМОМ ПРОДОЛЖАЕТ **НОСИТЬ** ГЛОБАЛЬНЫЙ *ХАРАКТЕР.* [2. 3. 2005, rambler.ru]

FREKVENCE UVEDENÉHO VNS: v Č: **2**, v R: **14**

MOŽNÉ VARIANTY: ***mít*** *povahu/ráz*, být jaký – ***иметь*** *характер*, быть каким

JINÁ MOŽNÁ SPOJENÍ: ***mít*** *index, jméno, název* – ***носить*** *индекс, имя, название*

ОКАЗЫВАТЬ/ОКАЗАТЬ

Č: MALÉ SRÁŽKY NEBUDOU **MÍT** NA SITUACI PODSTATNÝ *VLIV.*

R: НЕБОЛЬШИЕ ОСАДКИ **НЕ ОКАЖУТ** СУЩЕСТВЕННОГО *ВЛИЯНИЯ* НА СИТУАЦИЮ. [КП, 7. 9. 2002, с. 7]

FREKVENCE UVEDENÉHO VNS: v Č: **20** (*vliv*), **8** (*účinek*), **6** (*efekt*, vč. 2x mn. č.), v R: **8** (*влияние*), **3** (*воздействие*), **2** (*действие*)

VARIANTY: ***mít*** *účinek*, ***projevit*** *účinek/vliv*, ovlivnit, zapůsobit, zaúčinkovat – ***иметь*** *влияние/воздействие/действие*, ***оказать/произвести/проявить*** *воздействие/действие*, ***пользоваться*** *влиянием*, повлиять, воздействовать, подействовать, быть/иметься у чего-либо *влияние/воздействие/действие*

JINÁ MOŽNÁ SPOJENÍ: ***mít*** *tlak* – ***оказывать*** *давление/нажим/прессинг*

ПРОВОДИТЬ/ПРОВЕСТИ

Č: HLAVY STÁTŮ BUDOU MÍT PRACOVNÍ *SCHŮZKU* V MOSKVĚ.

R: ГЛАВЫ ГОСУДАРСТВ **ПРОВЕДУТ** РАБОЧУЮ *ВСТРЕЧУ* В МОСКВЕ. [2. 12. 2004, gazeta.ru]

FREKVENCE UVEDENÉHO VNS: v Č: **1**, v R: **4** (vč. 1x mn. č.)

VARIANTY: ***mít*** *setkání*, ***uspořádat/vykonat*** *setkání/schůzku*, setkat se – ***устроить*** *встречу*, встретиться (***иметь*** *встречу*, быть/иметься у кого-либо встреча – tyto varianty jsou hovorové)

JINÁ MOŽNÁ SPOJENÍ: ***mít*** *rozhovor, zasedání* – ***проводить*** *беседу, заседание*

СТАВИТЬ/ПОСТАВИТЬ

Č: ALE KDO BY SI TROUFL MÍT *POCHYBNOSTI* O AUTORSTVÍ SAMOTNÉHO GLINKY?

R: ДА И КТО ЖЕ ОТВАЖИТСЯ **ПОСТАВИТЬ** ПОД *СОМНЕНИЕ* АВТОРСТВО САМОГО ГЛИНКИ? [РГ, 25. 5. 2000, с. 8]

FREKVENCE UVEDENÉHO VNS: v Č: **1** (mn. č.), v R: **6**

VARIANTY: ***projevit/vyjádřit/vyslovit*** *pochybnosti*, ***být*** v *pochybnostech*, zpochybnit, zapochybovat, dát najevo pochybnosti – ***выразить/высказать/испытать/проявить*** *сомнения*, ***подвергнуть*** *сомнению*, ***поделиться*** *сомнениями*, ***взять*** под *сомнение*, засомниться, усомниться, быть/иметься у кого-либо сомнения

JINÁ MOŽNÁ SPOJENÍ: ***mít*** *podmínku* – ***ставить*** *условие*

JINÝ ZPŮSOB VYJÁDŘENÍ (V RUŠTINĚ BEZ VNS)

Č: ***MĚL*** JSEM *SEN*.

R: МНЕ СНИЛОСЬ. У МЕНЯ БЫЛ СОН.

JINÁ MOŽNÁ SPOJENÍ: ***mít*** na *starosti* koho, co – заниматься кем, чем, отвечать за кого, что; ***mít*** *starost*[24] o koho, co – беспокоиться о ком, чем; ***mít*** *pravdu*, ***mám*** *pravdu* – я прав; ***mít*** *žízeň*, ***mám*** *žízeň* – я хочу пить; ***mít*** *slitování* s kým – жалеть кого (***проявить*** *жалость* с кем) a mn. j.

Pozn.: Zpětný český překlad (v podobě výchozích českých vět) cílových ruských vět je náš. Jistě jsou i jiné možnosti překladu. Výběr příkladů byl téměř vždy podpořen jejich prokazatelným výskytem v našich materiálových korpusech, ojediněle a doplňkově (zvl. varianty) proveden a ověřen s pomocí českých a ruských slovníků, internetových vyhledavačů či rodilých mluvčí.

* * *

K uvedenému výčtu by se s největší pravděpodobností dalo pro úplnost připojit ještě dalších 13 VNS[25], na něž ale nemáme vlastní excerpované příklady. Jedná se o tato VNS:

mít *družbu*, *důvěru* ke komu, *havárii* (*neúspěch*), *iluze*, *informace*, *návyk*, *nedostatky*, *pochybnost*, *potřebu*, *přání*, *úspěchy*, *výhrady*, *žádost* – ***состоять*** в *дружбе*; ***питать*** *(/* ***иметь****) доверие* к кому; ***терпеть*** *аварию* (*неудачу*); ***строить*** *иллюзии*; ***располагать*** *информацией*; ***владеть*** *(/* ***иметь****) навык(ом)*; ***обнаруживать*** *(/* ***иметь****) недостатки*; ***брать*** под *сомнение*; ***ощущать*** *потребность*; ***чувствовать*** *(/* ***иметь****) желание*; ***одерживать*** *(/* ***иметь****) успехи*; ***делать*** *оговорки*; ***обратиться*** с *просьбой*.

Jedinému českému *mít* tak může v R-VNS odpovídat až 44 různých FS. Sloveso *mít* v Č-VNS bývá ekvivalentní příslušnému ruskému FS:

- u všech R-VNS s daným FS, majícím dosud zcela zřetelný sémantický odstín vlastnictví (např. ***mít*** *sílu*, *vlastnost*, *výhodu*, *zkušenosti* – ***обладать*** *силой*, *свойством*, *преимуществом*, *опытом*; dále ***иметь***, ***носить*** apod.);
- u většiny R-VNS s daným FS (***mít*** *důvěru*, *podporu*, ale i *autoritu*, *popularitu*, *slávu* atd. = ***пользоваться*** *доверием*, *поддержкой*, *авторитетом* ...); jde o substantiva téže sémantické skupiny (pozitivní, uznalé a vstřícné vnímání nositele stavu);
- u některých R-VNS s daným FS (srov.: ***mít*** *obavy*, *zájem* – ***проявить*** *озабоченность/опасения*, *заинтересованность/интерес*, ale: ***projevit***

[24] M. Kubík (Кубик 1974: 166) zdůrazňuje, že některá Č-VNS, do R doslovně nepřeložitelná, se svým lexikálním složením neliší od svých ekvivalentů v N či F. V řadě případů představují takové výrazy zřejmě lexikálně-syntaktické kalky, srov. např. ***mít*** *starost* o něco (***avoir*** le *souci* de qch.), ***mít*** *starosti* (*Sorgen* ***haben***, ***avoir*** des *soucis*) apod. Srov. také zajímavé Č-N-R srovnání VNS se slovesy *mít* a *haben* a R-VNS s odlišnými FS u E. Herrmannové-Dreselové (Herrmann-Dresel 1987: 150–151, 236).

[25] Při širším pojetí posesivnosti lze posesivně chápat také vztah mezi dativním a akuzativním předmětem sloves *dávání* a *braní*, např. ***dostal*** *možnost* = ***má*** *možnost* (Zimek 1960: 149) apod.

pozornost, nekompetentnost – ***проявить*** *внимание, некомпетентность* apod.);

- pouze u jediného R-VNS s daným FS (***mít*** *účinek* – ***произвести*** *эффект*), zatímco u ostatních R-VNS je ekvivalentem Č-VNS s jiným FS, srov.: ***производить*** *впечатление, изменения, обмен, оплату, расчеты, революцию, сенсацию* aj.

Závěr:

Ze 43 zjištěných případů R-VNS s různými FS a jim ekvivalentním *mít* v Č-VNS lze slovesa *иметь* užít souběžně[26] pouze v těchto VNS:

иметь *влияние, воздействие, дежурство* (x *службу*), *действие, доверие, желание* (2), *заинтересованность, запросы, затруднения, интерес,* под *контролем, навык, недостатки, опыт, поддержку* (2), *пожелание, право, претензии, проблемы,* в своем *распоряжении, роль, требования, трудности, условие, успехи* (2), *характер, эффект/ы* (2).

U zcela synonymních abstrakt je spojovatelnost totožná a tedy předpověditelná (***иметь*** *затруднения/проблемы/трудности*).

Uplatnění ruského FS *иметь* je tedy omezené a zdaleka ne vždy ho lze automaticky užít za české FS *mít*, ač jde historicky o týž lexém. *Иметь* není ani v knižním jazyku – ve VNS – dominantní. Je častější než významově analogické výrazy, nicméně podobné významové odstíny bývají v R-VNS rovnoměrněji rozloženy mezi členy velmi širokého spektra výrazů (viz výše), více či méně ekvivalentních českému *mít* s širokým polem působnosti.

Иметь se vyskytuje zvl. v některých velmi frekventovaných VNS, např. ***иметь*** *в виду, возможность, дело, значение, отношение, право, шанс, эффект* aj., nikoli ve VNS bez zjevného významu vlastnění[27] (srov.: ***mít*** *otázky* na někoho – ***задавать*** *вопросы* кому), ale i v jiných (***mít*** *odpovědnost* – ***нести*** *ответственность*). Těmto interferenčním jevům (chybějící očekávaný protějšek českého *mít*) by měl učitel (lexikograf aj.) věnovat mimořádnou pozornost. Distribuce českého *mít* a ruského *иметь* je tedy výrazně asymetrická rovněž ve VNS.

Naopak české *mít* je (nejen) v publicistickém stylu použitelné u mnoha VNS při oboustranném ekvivalentním vyjádření a převodu. Důvodem k tomu bývá zejména:

[26] Avšak nikoli nutně nejvhodněji, někdy spíše jen až jako další možnost či pouze potenciálně.

[27] Podle R. Zimka (1960: 142) jde o nejrůznější modifikace posesivního vztahu, od nejužšího vztahu osobního vlastnictví přes dočasné užívání, disponování až k volnějšímu vztahu zájmu, účasti na věci. Z našeho pohledu lze významy slovesa *mít* dělit na: 1. původní (mít dům), 2. přenesený: a) blízce související (***mít*** *vliv*), b) vzdáleně související (***mít*** *schůzku*).

- jeho široký, obecný význam, umožňující zahrnout i užší významy specifičtějších sloves s omezenou spojovatelností, přizpůsobovat se jejich celkové sémantice a nahrazovat je; „bezbarvé" *mít* tak v Č-VNS nezřídka přebírá příslušným „konkurentům" jejich původně primární úlohu ve větě (***projevuje zájem → má z.***)[28];
- jeho velice široká spojovatelnost neboli faktická či potenciální schopnost spojovat se s velkým počtem různých abstrakt;
- nedostatek času pro výběr původního specifičtějšího slovesa (***utrpěl ztráty → měl z.***);
- úspornost vyjádření – ***mít*** je bezkonkurenční[29]. V časové tísni zvl. mluvčí zobecňuje a zjednodušuje. Generalizace a simplifikace se markantně projevují u dialogů s rychlým sledem střídání replik, při tlumočení apod.

Především díky těmto skutečnostem je FS *mít* v souboru Č-VNS naprosto dominantní (viz údaje v úvodu[30]) a vysoká četnost jeho šíření dále podporuje. Všeobecně používané sloveso *mít* se okamžitě vybavuje každému komunikantovi v různých kontextech: je pohotově k dispozici. Pro běžnou mluvenou i psanou komunikaci je významným a někdy nepostradatelným jazykovým prostředkem. Nejvýznamnějším prvotním faktorem, jenž stojí v pozadí obrovské frekvence výskytu slovesa *mít* v tisku a činí z něj vhodné a preferované FS, je zřejmě nedostatek času při stále rychlejším procesu vytváření komunikátů (viz kterýkoli tištěný mluvený i psaný formální i neformální projev). Tomu předchází zohlednění jeho specifických rysů a každé jeho užití v různých kontextech přispívá současně k další aktivizaci těchto vlastností. Takto se například postupně stále více vyprazdňoval význam slovesa *mít* a úměrně tomu se rozšiřovala jeho spojovatelnost s novými abstrakty.

Prakticky využít nastolenou koncepci a její materiálovou náplň lze zvl. v odborném, administrativním a publicistickém stylu při specializovaném oboustranném (Č ↔ R) překladatelském a tlumočnickém preventivním nácviku výše

---

[28] Existují tedy také v Č i jiné, avšak spíše jen doplňkové možnosti vyjádření téhož významu (např. ***nést odpovědnost***, *vinu* apod.). V plném rozsahu se v našem materiálu specifičtější sloveso preferuje jen výjimečně, např. ***klást si otázku*** (3), ***klást otázky***. Užívání slovesa *mít* v podobných VNS doporučoval J. V. Bečka (1934: 42), např. místo ***vykonávati vliv*** (den *Einfluss* ***ausüben***, ***exercer l'influence***) lépe ***míti*** *vliv* apod.

[29] To je ve shodě s poznatky teorie informace, podle níž nejfrekventovanějšími slovy jsou výrazy krátké.

[30] Srovnání nejčetnějších 10 (15) FS ve VNS v Č a v R přehledně podává a komentuje E. Herrmannová-Dreselová (Herrmann-Dresel 1987: 118–122, 194–199, 226–227). První čtyři slovesa se ve VNS v Č a v R shodují, ač v jiném pořadí: *mít*, *dát/dávat*, *(u)dělat*, *být* a *быть*, *дать/давать*, *иметь*, *(с)делать*.

popsané heterogenní ekvivalentnosti Č-VNS (se slovesem *mít*) a R-VNS (s různými FS).

Při výběru nejvhodnějšího ruského FS pro české *mít* vycházíme od substantivního komponentu R-VNS, z jeho lexikální a syntaktické spojovatelnosti. Přihlížíme k stylové příslušnosti projevu či textu, neboť v jiných stylech než uvedených (a určitá jednotlivá VNS i v některém z nich) mohou být zvl. R-VNS příznaková. Při vyjádření v Č či převodu do ní lze zjednodušovat[31] (téměř všudypřítomné a neutrální, běžné *mít*).

Daný materiál poskytuje (vzhledem k zahrnutým četným VARIANTÁM) i možnost volby z několika synonym ke zpestření projevu, a to v Č i v R jak při nahrazení komponentu slovesného {např. ***mít*** (***nalézat, těšit se*** aj.) *podporu* → ***встречать/находить/получать*** *поддержку* ap.}, tak i jmenného {např. ***mít*** *nároky/požadavky*; ***проявить*** *заинтересованность/интерес* ap.}. Totéž FS lze procvičit v dalších VNS, využijí-li se JINÁ MOŽNÁ SPOJENÍ. To vše si ovšem leckdy vyžaduje podstatné změny v celé konstrukci.

Naším záměrem bylo upozornit na možné ruské slovesné ekvivalenty formálního slovesa *mít* jako součástí verbonominálních spojení v obou jazycích[32] z hlediska jejich využití zvl. ve výuce. Pro nedostatek místa jsme se omezili na jejich stručný výčet s nezbytným komentářem. Byl podniknut patrně první pokus o komplexnější komparativní rozpracování tématu. Zvolené pojetí nemusí být správné ani adekvátní. Dále lze pojednat např. o syntakticko-sémantických aspektech této problematiky. Nelze než souhlasit s R. Mrázkem (1973: 181), říká-li, že *„struktury se slovesy habere a existenciálním esse patří k centrálním záležitostem syntaxe věty a měly by být dále zkoumány, v jednotlivých jazycích zvlášť i*

[31] Užití slovesa *mít* ale někdy vede zřejmě k částečnému setření rozdílu ve fázovosti děje mezi ním a některými fázovými slovesy (inchoativnost lze vystihnout patrně videm dok. a durativnost naopak spíše videm nedok., blížícím se sémantice slovesa *mít*, srov. ***mít*** *zájem* – ***проявить*** *интерес* x ***проявлять*** *интерес*. Sloveso *mít* je slovesem stavovým, navozuje stavové situace. Cenné postřehy k hlubšímu poznání dané problematiky srov. u N. N. Amosovové (Амосова 1961: 127), L. N. Kasjanovové (Касьянова 1975: 9), V. G. Gaka (Гак 1976: 89) či v monografiích E. Herrmannové-Dreselové (Herrmann-Dresel 1987: 64–67; viz též Macháčková 1990: 81) a K. Danielse (1963: 80–82).

Nakonec E. Macháčková (1994: 368–369) konstatuje, že *„in structures including the verb mít (to have) a contradiction of the action and the non-action may sometimes be neutralised:* ***mít*** *kontrolu may mean kontrolovat as well as být kontrolován"*. Podobně je tomu u VNS ***mít*** *úctu*, ***mít*** *péči* apod. Také tato skutečnost se zřejmě podílí na velmi hojném užívání slovesa *mít* v češtině. Srov. např. tyto česko-ruské paralely: ***mít*** *důvěru* ke komu (↑ → ↑) – ***иметь/питать*** *доверие* к кому x ***mít*** *důvěru* někoho (↑ ← ↑) – ***пользоваться*** *доверием* кого.

[32] Stejně lze postupovat i při srovnání jiných jazyků s R, v nichž má sloveso *mít* (*to have, haben* ...) jako jazyková univerzálie podobné postavení jako v Č, a tak danou koncepci s úspěchem aplikovat i na další jazyky.

v souhrnu. Správná srovnávací zobecnění pomohou hlouběji pochopit podstatu příslušných jevů v systému každého jazyka".

Резюме

Устойчивые глагольно-именные словосочетания MÍT (*иметь*) + отвлеченное существительное и их эквиваленты в русском языке (с лигводидактической точки зрения на материале чешского и русского публицистического стиля)

Под понятием *устойчивые глагольно-именные словосочетания* (ГИС) типа ***mít*** *vliv* – ***иметь*** *влияние*, ***mít*** *problémy* – ***испытывать*** *проблемы* автором подразумеваются описательные обороты, состоящие из формального глагола и отвлеченного существительного. В настоящей статье обсуждаются возможности выражения в русском языке многообразных смысловых оттенков чешских ГИС, глагольную основу которых представляет собой формальный глагол *mít*, при помощи разнородных глагольных эквивалентов, составляющих часть русских ГИС.

Среди формальных глаголов в чешских ГИС глагол *mít* (с очень широким значением) абсолютно доминирует (является частью приблизительно 30 % от всех исследуемых словосочетаний). Однако, распространение в русском языке первоначально единственного русского соответствия данного глагола, глагола *иметь*, намного меньше, а это относится также к ГИС (частотность употребления чешского глагола *mít* приблизительно в шесть раз выше). Следовательно, русский глагол *иметь* не превалирует однозначно даже в книжном языке. Вместо (или же иногда параллельно) глагола *иметь* употребляются нередко другие, семантически более специфические глаголы (в частности, *носить*, *обладать*, *пользоваться* и т. д.). Приведенные в настоящей статье чешско-русские параллели сопоставляются на основании ряда предложений-примеров, взятых из современных русских газет. Затем автором комментируются причины такой высокой частотности употребления чешского глагола *mít*.

Предложенная и обсуждаемая концепция представляет собой, по-видимому, своего рода первую попытку. Полученные результаты могут найти прямое применение в методах, используемых, в особенности, для эффективного и комплексного освоения и употребления сопоставляемых конструкций, как и на практике письменного и устного перевода. Аналогичное сопоставление с русским языком можно провести также в некоторых других языках, как, напр., в английском, немецком, польском, словацком и др.

Literatura:

ADAMEC, P.: K ekvivalentům sloves *býti* a *míti* v ruštině. In: Rusko-české studie. Praha 1960, 191–213.

ANDERŠ, J.: K typologickému studiu slovanské věty: základ srovnávání. In: Česká slavistika 2003. Praha 2003, 17–25.

ANUSIEWICZ, J.: Konstrukcje analityczne we współczesnym języku polskim. Wrocław 1978. (69, 76)

BAUER, J. – MRÁZEK, R. – ŽAŽA, S.: Příruční mluvnice ruštiny II. Praha 1979. (214–215)

BEČKA, J. V.: Slovesná rčení a sousloví II. NŘ 18, 1934, č. 2, 38–44.

BEČKA, J. V.: Slovník synonym a frazeologismů. Praha 1982.

BIBER, D. et al.: Longman grammar of spoken and written English. London 1999. (428–430, 1026–1029)

ČÁRA, V. et al.: Ruská mluvnice pro střední školy. Praha 1996. (129–130)

ČERMÁK, F.: Víceslovná pojmenování typu verbum – substantivum v češtině (Příspěvek k syntagmatice tzv. abstrakt). SaS 35, 1974, č. 4, 287–306.

DANIELS, K.: Substantivierungstendenzen in der deutschen Gegenwartssprache. Düsseldorf 1963. (54–55, 80–82)

ĎUROVIČ, Ľ.: Vzťah slovies *esse* a *habere* v slovanských jazykoch a otázka pasíva v slovenčine. SlR 56, 1991, č. 1, 20–27.

FILIPEC, J. – ČERMÁK, F.: Česká lexikologie. Praha 1985. (180, 216–217)

FSČ: Frekvenční slovník češtiny. Praha 2004. (132, 375)

GREGOR, J.: Fenomén verbonominálního vyjadřování v ruštině ve srovnání s češtinou a překlad verbonominálních spojení do češtiny a ruštiny. In: Tzv. základní výzkum v lingvistice – desideratum, nebo realis? Sborník příspěvků z 5. mezinárodní konference Setkání mladých lingvistů. Olomouc 2006, 102–106.

HERRMANN-DRESEL, E.: Die Funktionsverbgefüge des Russischen und des Tschechischen. Frankfurt am Main 1987. (64–67, 118–122, 150–151, 194–199, 226–227, 236 aj.)

CHODĚRA, R. et al.: Didaktika cizích jazyků na přelomu staletí. Rudná u Prahy 2001. (35–38)

ISAČENKO, A. V.: Sloveso *mať* v ruštine a čo s tým súvisí. Ruština v škole 1, 1948–1949, č. 2, 28–34.

JUST, V.: Slovník floskulí. Praha 2003. (79–81, 89–91)

KRALČÁK, Ľ.: Analytické verbo-nominálne spojenia v slovenčine. Synchrónno-diachrónny pohľad. Nitra 2005. (56–59, 98–102 aj.)

KROUPOVÁ, L.: *Mít trable*. NŘ 51, 1968, č. 5, 312.

MACHÁČKOVÁ, E.: Srovnání českých, ruských a německých slovesně jmenných spojení. Rec. NŘ 73, 1990, č. 2, 79–83.

MACHÁČKOVÁ, E.: Constructions with Verbs and Abstract Nouns in Czech (Analytic Predicates). In: The Syntax of Sentence and Text: A Festschrift for František Daneš. Amsterdam/Philadelphia 1994, 365–374.

MIETŁA, J.: Multiwerbizacja v języku czeskim i polskim. Toruń 1998. (16, 31, 36, 43, 63–64, 80–81, 85–86, 94, 130–131, 137)

MRÁZEK, R.: Funkční distribuce *habere* a *esse* v slovanské větě. In: Československé přednášky pro VII. mezinárodní sjezd slavistů (Varšava 1973). Praha 1973, 175–182.

ONDREJOVIČ, S.: O multiverbizačných procesoch v spisovnej slovenčine. SlR 53, 1988, č. 6, 337–348.

PMR II: viz BAUER, J. – MRÁZEK, R. – ŽAŽA, S.

PÖSINGEROVÁ, K.: Problematika negativních transferů při výuce polského jazyka v českém jazykovém prostředí. Praha 2001. (41–57, 83 aj.)

PRIESOLOVÁ, J.: Syntax odborné francouzštiny – verbonominální vazby. Cizí jazyky 43, 1999–2000, č. 5, 149–151.

PŘIKRYLOVÁ, M.: K sémantice konstrukcí se slovesem *mít* a jejich překladu do ruštiny, bulharštiny a srbocharvátštiny. Slavia 59, 1990, č. 4, 337–343.

PŘIKRYLOVÁ, M.: Sémantika konstrukcí se slovesem *mít* ve staroslověnských biblických textech a vývoj těchto konstrukcí do češtiny a bulharštiny. Slavia 67, 1998, č. 1–2, 67–72.

RMPSŠ: viz ČÁRA, V. et al.

VLKOVÁ, V.: K problematice tzv. multiverbizačních spojení, zvláště v odborném stylu. SaS 39, 1978, č. 2, 106–115.

ZATOVKAŇUK, M. et al.: Mezijazyková a vnitrojazyková interference. Praha 1979. (112, 115)

ZIMEK, R.: K chápání posesivnosti. In: Rusko-české studie. Praha 1960, 131–156.

ZIMEK, R.: Několik poznámek k výpovědím s *být* a *mít*. In: Příspěvky k aktuálním otázkám jazykovědné rusistiky. Brno 1999, 19–27.

АМОСОВА, Н. Н.: О некоторых типовых конструкциях в английском языке. In: Вестник ленинградского университета, вып. 2, № 8. Л. 1961, 125–132.

ГАК, В. Г.: Номинализация сказуемого и устранение субъекта. In: Синтаксис и стилистика. М. 1976, 85–102.

ГРБАЧКОВА, Ж.: Устойчивые глагольно-именные словосочетания аналитического типа в русском и чешском языках. In: Тезисы докладов и сообщений, МАПРЯЛ. Прага 1982, 140–143.

ГРЕГОР, Я.: К характеру и типам согласованного определения в устойчивых глагольно-именных словосочетаниях (на материале публицистического стиля русского языка). In: Rossica Olomucensia 44 (za rok 2005). Olomouc 2006. (v tisku)

ДЕРИБАС, В. М.: Устойчивые глагольно-именные словосочетания русского языка. М. 1983.

ЗИМЕК, Р.: Расхождения между чешским и русским языками, вызванные историческим влиянием немецкого языка на чешский. Opera slavica 6, 1996, č. 4, 1–9.

КАСЬЯНОВА, Л. Н.: Семантическая структура и особенности функционирования описательного глагольно-именного оборота в предложении. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. М. 1975. (9, 20)

КУБИК, М.: К проблематике сопоставительного изучения лексикализованных глагольно-именных сочетаний (на материале русского и чешского языков). In: Konfrontační studium ruské a české gramatiky a slovní zásoby. Praha 1974, 153–176.

КУБИК, М.: Модели двусоставных глагольных предложений русского языка в сопоставлении с чешскими. Praha 1977.

МАН, О.: Насущные проблемы лексической интерференции. Ruština v teorii a v praxi, 1976, č. 4, 142–147.

Excerpované prameny:

Denní tisk v tištěné podobě

Ruský: *Известия*, 16. 7. 1998, 6 s.; 15. 10. 1998, 6 s.; *Комсомольская правда*, 8. 8. 2002, 32 s.; 3. 9. 2002, 28 s.; 7. 9. 2002, 20 s.; *Московские новости*, 15. 4. 2003, 32 s.; *Российская газета*, 25. 5. 2000, 8 s.; 13. 8. 1999, 32 s.; *Финансовые известия*, 20. 1. 1998, 6 s.; 22. 1. 1998, 6 s.

Český: *Právo*, 30. 8. 2004–17. 1. 2005 (celkem 216 článků); *Lidové noviny*, 23. 11. 2004 (8 článků)

Denní tisk v elektronické podobě

Ruský: *gazeta.ru*, 23. 6. 2004, 12., 15., 16., 30. 11. 2004, 2. 12. 2004, 24., 26., 28. 2. 2005, 1. 3. 2005; *rambler.ru*, 1., 2., 3., 4., 8. 3. 2005; *utro.ru*, 1. 3. 2005

Tento příspěvek byl přednesen 6. 4. 2006 na 8. ročníku studentské vědecké soutěže v oboru rusistiky na PedF UK. Nezkrácená a neupravená verze (22 s.) bude otištěna v konferenčním sborníku a v rigorózní práci. Za cenné připomínky autor děkuje kolegům z Katedry slavistiky, sekce rusistiky FF: prof. PhDr. Heleně Flídrové, CSc., Jekatěrině Mikešové, Mgr. Jindřišce Pilátové, PhD., doc. Ludmile Stěpanové, CSc. a doc. PhDr. Evě Vysloužilové, CSc., které příspěvek v různých fázích rozpracování ochotně přečetly v rukopise.